

PM från Närmat-seminariet 28.4.2011, Jord- och skogsbruksministeriet i Helsingfors, sammankallat av Svenska temagruppen.

Närvarande:

Aitokari Mia, ÖNs byar, SveT
Backa Peter, SveT
Brenner Lena, Ålands landsbygdscentrum
Eriksson Elisabeth, Martha
Helsing Björn, Foodia
Ingo Petra, 4H
Korkman Rikard, SLC
Käenmäki Carola, 4H
Lindqvist Tove, HoS
Nordling Kim, SLF
Oljemark Emil, I samma båt
Rahka Laura, Inventre
Sandell Axel, FSS
Valtari Heidi, RS
Westerlund Bitte, Slow Food Västnyland r.f.
Westerlund Bjarne, NSP
Vikström Mia, SLC
Viljanen Kirsi, Mat Finland

Seminariet öppnades och **Peter Backa** delgav seminariet sorgebudet om att SFVs kanslichef Christoffer Grönholm avlidit. Backa redogjorde för bakgrunden till seminariet. (Bilaga 1)

Rikard Korkman utsågs till ordförande för seminariet.

En presentationsrunda genomfördes, under presentationen framkom bl.a. följande

- Närmat är succé i Västnyland, nästa år kommer det att hållas på två tillställningar
- Det finns redan "bondemarknader" på många ställen i Västnyland
- I Östnyland har man också haft stor framgång med närmatsmarknader, så stor att man måste skaffa större utrymme.
- Skördefest- och andra mat-projekt ordnas i Åboland via I samma båt. Också andra aktionsgrupper prioriterar närmatprojekt.
- FSS jobbar med bättre skolmat
- Marthorna har länge jobbat med närmat, också skolmatsprojekt
- NSP jobbar med att öka produktionen av närmat, många producenter är inriktade på storskalig produktion medan de som producerar för närmarknaden ofta inriktar sig på sina egna kunder
- Åland nämns som exempel men vi anser vi har mycket att göra ännu. Inom den nybildade åländska referensgruppen för Ny Nordisk Mat kommer man att jobba med hela livsmedelskedjan "Från jord till bord" för att utveckla närmaten på Åland.

Heidi Valtari, sekreterare på Mat Finland, gav ett nationellt perspektiv på närmaten. (Bilaga 2)

Heidi framförde bl.a.

- De regionala projekten inom Mat Finland har bäst kunskap om vad som sker i regionen och kan svara på många frågor.
- Det finns en efterfrågan på att översätta handböcker om närmat till svenska
- Det finns många webbsidor med mycket information om närmat

Björn Helsing, Food Österbotten – ett av Mat Finlands regionala projekt, berättade om verksamheten och konstaterade att många frågeställningar går igen på olika nivåer. (Bilaga 3)

På basen av diskussionen kom man överens om att alla närvarande skall få Svensk Byaervice/Svenska temagruppens nyhetsbrev – alla är välkomna med nyheter också.

Efter inledningarna gick man till att utbyta erfarenheter och diskutera.

Bl.a. framkom följande:

Kirsi: Mat-strukturen fungerar per landskap eller ekonomisk region – inte på kommunal nivå, det kan vara svårt att jobba lokalt om det inte finns lokalt initiativ.

Lena: Skördefesten engagerar ca 1000 frivilliga, 200 är försäljare, 30% av besökarna kommer utanför Åland. Principen är att man bara säljer åländska produkter

Nu arbetar man med att få året runt produktion av närmat.

Ett viktigt projekt som man har igång är en problemanalys av flaskhalsarna (Ny Nordisk mat)

I princip kan man säga att alla åländska produkter säljs redan – nu handlar det om att höja priset.

Ett problem är upphandlingsdirektiven, de har lett till att man har börjat köpa icke åländsk mjölk till storköken.

Bjarne: NSP jobbar på olika plan

- Man försöker få folk att köpa inhemskt
- Man jobbar regionalt med projekt och samarbete bl.a. ett projekt med Hanaholmen
- Logistiken för närmat är ett problem som man försöker lösa
- Marknadsföringen är ett annat problem, att få utbud att möta efterfrågan
- NSP koordinerar närmatprojekt, genom t.ex. workshops
- Man har bl.a. ordnat en närmatstafett
- Det bor 1,5 miljoner människor i området, men det finns bara ca 4000 gårdar. Många av dem odlar spannmål.
  - Man undersöker om att sätta upp en portal för närmat – man kopplar också tjänster, det finns också andra liknande portaler.
- Man borde nu gå vidare på lokal nivå nu. Få konsument och producent att mötas.

Elisabeth: Marthaförbundet har ordnat Operation skolmat, som avslutades i februari, för bättre mat och närmät. Projektet fick positivt mottagande, ett bestående resultat är att grönsaksbuffé har blivit vanligare i skolorna. Marthaförbundet firar den finlandssvenska matkulturdagen för 20:de gången i år. Festen blir i form av en brunch i Helsingforscentrum lördagen den 8.10.

Temat är nyfinlandssvensk matkultur. I samband med festen ges vår nya matkulturbroschyr ut. Det blir en matresa genom Svenskfinland med reportage av olika matpåverkare samt nyskapta recept på lokala ortspecifika råvaror. M-klubbarna har också tillsammans med ungdomsfullmäktige arbetat för närmät

Axel: Skolungdomsförbundet vill aktivera de unga för närmät, (man kommer med i arrangemanget i Fiskars). De unga sprider kunskap om närmät när de kommer hem

Emil: LEADER-gruppen I samma båt, liksom även andra motsvarande grupper kan tänka sig att finansiera goda projekt. Viktigt är dock att de är välkoordinerade med allt det som händer i regionen kring närmät.

Tove: Hem o skola är intresserade av närmät temat men föreningarna är självständiga och beslutar om sin egen verksamhet.

Mia: I Östnyland pågår ett förundersökningsprojekt inom KOKO-programmet. Samtidigt planerar man ett större konkret närmatsprojekt. Det finns problem att lösa:

- Leveranserna är problematiska
  - Producenterna har ont om tid, projekten måste beakta detta

Mia: SLC jobbar med olika infallsvinklar t.ex. konsumenternas perspektiv, jordbrukarnas perspektiv och problemen kring upphandling

- SLC deltar i närmätmarknaden på Järnvägstorget och matstafetten
- På kommande är också en turné i skolor med en pjäs om mat,
- Traditionella regionala skördefester ordnas också

Petra: 4H arbetar på många sätt med närmät, bl.a.

- Kurser (stjärnkockarna) och klubbverksamhet
- Närodlat och kvalitet är ett tema i Korsnäs
- Pitabröd med lokala råvaror utvecklas på Åland
- Det finns planer på att ev. lyfta fram närmät som tema för nästa år

Bitte: Slowfood Västnyland är en rörelse, det är inte en matkultur. Man har arbetat med olika närmätfrågor.

- Man har bl.a. kartlagt producenter i VN, också fiskproducenter, och gjort en katalog
- Ramslök efterfrågas ofta
- Man borde få Kulturfonden att satsa på matkultur också (Kulturfonden har dock i viss mån stött olika närmätprojekt.)

Kim: Lantbrukssällskapet har arbetet aktivt med närmät, bl.a.

- Jobbar med att få konsument och producent att mötas, man har t.ex. självplockföretag på sina hemsidor
- För att gå in i storkök t.ex. borde man titta på nätverk för odlarna för att få volymer, detta är en viktig arbetsuppgift för Lantbrukssällskapet.
- Glöm inte lantmannagillena på lokal nivå!

SAMMANFATTNING

Diskussionens vågor gick höga i slutskedet av seminariet. Följande frågor fanns det dock en opinion för:

1. Informationen bör förbättras. Ett första steg är att alla seminariedeltagarna kommer med på Svensk Byaservice/Svenska temagruppens nyhetsbrevs mail-lista, och att alla hjälper till genom att informera om nyheter via det.
2. Informationsgången mellan aktörerna kunde lämpligen utvecklas av ett nätverk av organisationernas informatörer (koordinerat av Studiecentralen)
3. Följande guider borde översättas till svenska (om det har visat sig att de finskspråkiga har varit till nytta)
  - (Kunnallisen ruokapalvelun hankintaoppaat)
    - a. Ostajan opas (PDF, 5.6Mt)
    - b. Päätäjän opas (PDF, 5.6Mt), Diasarja päätäjän oppaasta (PowerPoint)
    - c. Yrittäjän opas (PDF, 5.4Mt)
4. Det finns tre kanaler för att närmaten skall hitta ut på marknaden och för att skapa en stark och växande marknad för närmaten
  - a. Att gå med i storkökens upphandling
  - b. Mera direktförsäljning i form av "Bondens marknad" och olika typer av mera regelbundna marknader för lokala livsmedelsprodukter
  - c. Att närproducerade råvaror och livsmedel blir en naturlig del av dagligvaruhandelns produktsortiment
5. Det behövs ett projekt på svenska för att förbättra kunnandet gällande offentlig upphandling bland alla parter. Ordförande för temagruppen MatFinland/Kirsi Viljanen signalerade att detta kunde vara möjligt 2012.
6. En mötesserie kring närmat (och ev. andra aktuella teman) inleds på hösten

Man beslöt att kommunvis kartlägga vilka personer och organisationer som är intresserade av närmatfrågan och om man tillsammans kunde befrämja den bättre än vad man lyckats hittills. Utgångspunkten bör tas i redan existerande aktiviteter t.ex. de lantmarknader och skördemarknader som arrangeras på hösten av de lokala producenterna redan idag.

- a. Alla lokala föreningar bjuds in via sina centralorganisationer och andra aktörer
- b. Målet är att kartlägga intresset för närmat och pågående projekt samt möjligheterna att få storköken att utöka sina inköp av närmat och möjligheterna att få till stånd

lokala bondemarknader. Strävan är att komma överens om lokala åtgärder. För de lokala mötena krävs lokala sammankallare

- i. Den organisation som anser sig ha en för uppdraget tillräckligt aktiv lokalförening i någon kommun meddelar detta efter att ha varit i kontakt med föreningen.
  - ii. Mötestiderna koordineras av Svenska temagruppen och organisationerna försöker om möjligt ha sakkunniga på plats
7. Studiecentralen/Temagruppen översätter broschyren med goda exempel, andra organisationer undersöker om man kan åta sig översättningsarbete på talko.
  8. Man borde eftersträva att denna grupp träffas regelbundet t.ex. 1-2 ggr per år.

Rikard Korkman ordförande

Peter Backa sekreterare